

LØSNING TIL EKSAMEN I

OPPGAVE 1

(a) I følge sammenstillingsprinsippet og NRS 13 pkt 7.3 bør man innarbeide restrukturering på oppkjøpstidspunktet, dog er dette ikke tillatt etter NRS 17. Det er viktig at studentene drøfter dette mot sammenstillingsprinsippet, og påpeker at konsekvensen av forbudet i NRS 17 er at goodwill blir feil i konsernregnskapet.

(b) Merverdianalyse:

	100 %	80 %	20 %
Balansført EK	300 000,00	240 000,00	60 000,00
Merverdi AM	300 000,00	240 000,00	60 000,00
Utsatt skatt	(75 000,00)	(60 000,00)	(15 000,00)
	-	-	-
	-	-	-
	-	-	-
	-	-	-
	-	-	-
	525 000,00	420 000,00	105 000,00
Anskaffelseskost		600 000,00	
Goodwill		<u>180 000,00</u>	

(c) Åpningsbalanse:

	Hesk AS 01.01.2016	Stad AS 01.01.2016	Debet	Kredit	Konsern 01.01.2016
Goodwill			180 000		180 000
Anleggsmidler	1 200 000	900 000	300 000		2 400 000
Tomt - merverdier			-		-
Aksjer i datter	600 000			600 000	-
Omløpsmidler	1 700 000	-	-		1 700 000
Sum eiendeler	3 500 000	900 000			4 280 000
Aksjekapital	400 000	300 000	300 000		400 000
Annen egenkapital	-	-	-		-
Minoritetsinteresse				105 000	105 000
Utsatt skatt				75 000	75 000
Gjeld	3 100 000	600 000			3 700 000
Ikke balansført forpliktelse	-	-			-
Sum gjeld og egenkapital	3 500 000	900 000	780 000	780 000	4 280 000

(d) Resultat og balanse for konsernet for 2016:

Eksamen i Årsregnskap/God regnskapsskikk desember 2016

	Hesk AS 2010.	Stad AS 2010.			Konsern 31.12.2010
Salgsinntekter	1 900 000	1 300 000	350 000		2 850 000
Andre inntekter		300 000			300 000
Kostnader ekskl. avsk.	960 000	1 300 000	50 000	350 000	1 960 000
Avskrivning goodwill			36 000		36 000
Avskrivninger	240 000	-	30 000	-	270 000
Driftsresultat	700 000	300 000			884 000
Netto finanskostnad	-	-			-
Resultat før skattekostnad	700 000	300 000			884 000
Skattekostnad	196 000	84 000	87 500	107 500,0	260 000
Årsresultat	504 000	216 000		96 000,0	624 000
			553 500	553 500	
Til ikke kontrollerende eierinteresser			38 700,00		38 700,0
Til kontrollerende eierinteresser					585 300,0

	Hesk AS 31.12.2016	Stad AS 31.12.2016			
Goodwill			180 000	36 000	144 000
Anleggsmidler	2 160 000	-	300 000	30 000	2 430 000
Tomt - merverdier			-		-
Aksjer i datter	600 000			600 000	-
Omløpsmidler	840 000	1 200 000	-	50 000	1 990 000
Sum eiendeler	3 600 000	1 200 000			4 564 000

Aksjekapital	400 000	300 000	300 000		400 000
Annen egenkapital	504 000	216 000	134 700		585 300,0
Minoritetsinteresse				143 700,0	143 700
Utsatt skatt (utsatt skattef.)			20 000	75 000	55 000
Gjeld	2 500 000	600 000			3 100 000
Betalbar skatt	196 000	84 000			280 000
Sum gjeld og egenkapital	3 600 000	1 200 000	934 700	934 700	4 564 000

Fordeling av resultat:

	100 %	80 %	20 %
Res. Datter	216 000,00	172 800,00	43 200,00
Salg nedst.	(50 000,00)	(50 000,00)	
Salg oppstrøm	-	-	-
Avsk. merverdi AM	(30 000,00)	(24 000,00)	(6 000,00)
	-	-	-
Justert utsatt skatt	20 000,00	18 500,00	1 500,00
Resultat før GW-avsk.	156 000,00	117 300,00	38 700,00
Avskrivning goodwill		(36 000,00)	
Kontrollerende eier:		81 300,00	

(e) Nedskrivning:

Pr. 31.12.2016 er balanseført verdi på goodwill kr 144 000. Nedskrivning til kr 0 innebærer at konsernets resultat reduseres tilsvarende, og kontrollerende eier «belastes» med hele nedskrivningen (merk at det ikke er nødvendig å utarbeide et komplett konsernregnskap):

Eksamen i Årsregnskap/God regnskapsskikk desember 2016

	Hesk AS 2010.	Stad AS 2010.			Konsern 31.12.2010
Salgsinntekter	1 900 000	1 300 000	350 000		2 850 000
Andre inntekter		300 000			300 000
Kostnader ekskl. avsk.	960 000	1 300 000	50 000	350 000	1 960 000
Avskrivning + nedsk. GW			180 000		180 000
Avskrivninger	240 000	-	30 000	-	270 000
Driftsresultat	700 000	300 000			740 000
Netto finanskostnad	-	-			-
Resultat før skattekostnad	700 000	300 000			740 000
Skattekostnad	196 000	84 000	87 500	107 500,0	260 000
Årsresultat	504 000	216 000		240 000,0	480 000
			697 500	697 500	
Til ikke kontrollerende eierinteresser			38 700,00		38 700,0
Til kontrollerende eierinteresser					441 300,0

	Hesk AS 31.12.2016	Stad AS 31.12.2016			
Goodwill			180 000	180 000	-
Anleggsmidler	2 160 000	-	300 000	30 000	2 430 000
Tomt - merverdier			-		-
Aksjer i datter	600 000			600 000	-
Omløpsmidler	840 000	1 200 000	-	50 000	1 990 000
Sum eiendeler	3 600 000	1 200 000			4 420 000

Aksjekapital	400 000	300 000	300 000		400 000
Annen egenkapital	504 000	216 000	278 700		441 300,0
Minoritetsinteresse				143 700,0	143 700
Utsatt skatt (utsatt skattef.)			20 000	75 000	55 000
Gjeld	2 500 000	600 000			3 100 000
Betalbar skatt	196 000	84 000			280 000
Sum gjeld og egenkapital	3 600 000	1 200 000	1078 700	1078 700	4 420 000

	100 %	80 %	20 %
Res. Datter	216 000,00	172 800,00	43 200,00
Salg nedst.	(50 000,00)	(50 000,00)	
Salg oppstrøm	-	-	-
Avsk. merverdi AM	(30 000,00)	(24 000,00)	(6 000,00)
Justert utsatt skatt	20 000,00	18 500,00	1 500,00
Resultat før GW-avsk.	156 000,00	117 300,00	38 700,00
Avskrivning + nedsk. GW		(180 000,00)	
Kontrollerende eier:		(62 700,00)	

OPPGAVE 2

- (a) Transaksjonsprinsippet innebærer at risiko og kontroll må være overført før man kan inntektsføre. I tillegg skal man innregne til virkelig verdi. Opptjeningsprinsippet innebærer at man inntektsfører i takt med opptjeningen, f.eks. iht. fremdriften på en anleggskontrakt. Det forventes at studentene forklarer dette kort, samt illustrerer med et eksempel.
- (b) Ved utgangen av 2016 er det levert 600 timer. Dette utgjør 25 % av prosjektet, og at 900 000 kan inntektsføres i 2016. Dette forutsetter et pålitelig estimat på gjenstående timer.
- (c) Anta at totalomfanget til prosjektet er 2 000 timer, vil 30 % av prosjektet være ferdigstilt pr 31.12.2016. Dette tilsier at 1 080 000 kan inntektsføres i 2016. Forutsetningen er at man har pålitelige estimater.

OPPGAVE 3

a)

Anskaffelseskost for de solgte maskinene	350.000
Avskrivninger fra januar 2013 – juni 2014 (2 ½ år a kr 70.000)	<u>-175.000</u>
Restverdi på salgstidspunktet	175.000
Salgssum ekskl mva	<u>200.000</u>
Salgsgevinst	25.000

Salgsgevinsten skal presenteres i resultatregnskapet som annen driftsinntekt etter rskl § 6-1.

b)

Besvarelsen bør ta utgangspunkt i sammenstillingsprinsippet i rskl § 4-1 første ledd nr. 3. Bygget er dekomponert, og reglene om påkostning/vedlikehold i dekomponerte bygg fremgår av NRS 8 pkt 4.3.2.3.

I NRS 8 fremgår at «når varige driftsmidler er dekomponert i avskrivningsgrupper for avskrivningsformål, der komponentene i gruppen har omtrent like lang levetid, skal den nye komponenten balanseføres i den aktuelle avskrivningsgruppen med sin kostpris. Samtidig skal eventuell gjenværende balanseført verdi på den utskiftede komponenten kostnadsføres.»

Dette innebærer at utskiftingene i sin helhet skal balanseføres, uavhengig av om de utvider kapasiteten på driftsmidlene eller ikke, mens 40% av de gamle installasjonene må kostnadsføres.

Balanseføring = kr 2.400.000

Fraregning (tapsføring) = 40 % av 2.261.000 = 904.400

Avskrivning 2014 blir slik:

IB 2014	2.261.000
Fraregning	<u>-904.400</u>
Rest	1.356.600
Påkostning	<u>2.400.000</u>
Nytt avskrivningsgrunnlag	<u>3.756.000</u>

Avskrivning pr år (17 år) 220 941

c)

Avskrivningsplanen bør justeres med virkning fra 2015. Dette er en estimatendring, jf NRS 8 pkt. 7.3.1.

I NRS 8 fremgår at regnskapsestimatene må revurderes regelmessig og at «ved endring av regnskapsestimat skal virkningen resultatføres i samme periode som estimatet endres, med mindre resultatføring kan utsettes i samsvar med god regnskapsskikk. God regnskapsskikk åpner blant annet for utsatt resultatføring ved endret avskrivningsplan...»

Dette er ytterligere kommentert i NRS 8 pkt. 4.3.2.1 femte avsnitt, og omtales gjerne som henholdsvis knekkpunktmetoden og reverseringsmetoden.

Ved bruk av knekkpunktmetoden vil det ikke skje noen korreksjon for avskrivninger foretatt i perioden 2012 – 2014 men avskrivningene, fra og med 2014 vil bli:

$$(2.261.000 / 32) = 70.656$$

Ved bruk av reverseringsmetoden korrigeres for meget foretatte avskrivninger i tidligere år (2011 – 2013) og det legges til grunn en avskrivning for hele levetiden på 35 år. Dette gir følgende utslag i 2014:

Reversering $(399.000 - (2.660.000 * 3/35)) =$	-171.000
Avskrivning 2015 $(2.660.000 * 1/35) =$	<u>76.000</u>
Årets avskrivning	<u>-95.000</u>

Det skal opplyses om endring i avskrivningsplan, jf rskl § 7-39 annet ledd.

Etter IFRS-reglene tillates ikke bruk av reverseringsmetoden, men bare knekkpunktmetoden. Kandidatene kan her henvise til IAS 16 pkt. 51 (jf IAS 8). Selv om IAS 8 ikke er pensum, forventes det at kandidatene kjenner til IFRS-løsningen.

d)

Kandidatene bør her ta utgangspunkt i rskl § 5-3 annet ledd. Nærmere detaljer om avskrivninger er gitt i NRS 8 pkt. 4.3.2.1. Her uttales at «avskrivning kan ikke unnlates selv om driftsmiddelet er tilstrekkelig avskrevet i forhold til virkelig verdi.»

e)

Etter IFRS-reglene kan selskapet velge mellom anskaffelseskostmodell og verdireguleringsmodell, jf IAS 16 pkt. 29.

Etter anskaffelseskostmodellen, jf IAS 16 pkt. 30, vil driftsmidlet fortsatt avskrives selv om det har en verdi som overstiger balanseført verdi, «så lenge eiendelens restverdi ikke overstiger den balanseførte verdi» jf IAS 16 pkt. 52. Driftsmidlet planlegges ikke solgt. Det betyr at avskrivningsplanen fortsetter i 2015 slik.

	<u>Bygg</u>	<u>Tekn.inst.</u>	<u>Tomt</u>
Anskaffelseskost 01.01.	6 840 000	2 660 000	2 500 000
Bokført verdi 01.01.	6 429 600	2 261 000	2 500 000
Årets avskrivninger	136 800	133 000	0
Bokført verdi 31.12.	6 292 800	2 128 000	2 500 000

Etter verdireguleringsmodellen, jf IAS 16 pkt 31 flg

Verdi bygg og tomt 01.01.2014	11.190.600
Avskrivning 2014	<u>-269.800</u>
Verdi 31.12.2014 før verdiregulering	10.920.800
Verdiregulering	<u>9.079.200</u>
Ny verdi 31.12.2014	20.000.000

Verdireguleringen vises over OCI, jf IAS 16 pkt. 39.

Verdireguleringen må fordeles på bygg, tekniske installasjoner og tomt.

En meget god besvarelse nevner også avsetning til verdireguleringsreserve og fond for urealiserte gevinster.

f)

Utleiebygg faller inn under IAS 40, jf definisjon i IAS 40 pkt. 5. Her kan det velges mellom anskaffelseskostmodell og virkelig verdi-modell, jf IAS 40, pkt. 30. Ved valg av anskaffelseskostmodellen skal målingen skje iht de tilsvarende bestemmelsene i IAS 16, jf IAS 40 pkt. 56. Dette medfører at denne modellen gir samme svar som anskaffelsesmodellen under oppgave e).

Verdijusteringsmodellen innebærer følgende:

Verdi bygg og tomt 01.01.2014	11.190.600
Avskrivning 2014	0
Verdijustering	<u>8.809.400</u>
Ny verdi 31.12.2014	<u>20.000.000</u>

Verdijusteringen vises over det ordinære resultatet, jf IAS 40 pkt. 35.

En meget god besvarelse nevner også avsetning til fond for urealiserte gevinster.

g)

Poenget med oppgaven er IKKE tekniske forklaringer, men at studentene skal forklarer realiteten i begrepene. Utsatt skatt betyr at selskapet har en forpliktelse som må innfris en gang i fremtiden. Utsatt skattefordel betyr at selskapet i realiteten har skatt til gode, gitt det typisk går med skattemessig overskudd. Gode besvarelser vil også påpeke at beløpene er overvurdert, idet man vanligvis ikke tar hensyn til at den riktige verdimålingen tilsier nåverdivurdering (etter norske regnskapsstandarder er det tillatt å gjøre slike justeringer (som naturligvis medfører riktighet)).

h)

Balanseført utsatt skattefordel er en immateriell eiendel som skal vurderes etter de generelle vurderingsreglene for anleggsmidler, jf. regnskapsloven § 5-3. Balanseføring av utsatt skattefordel er avhengig av en sannsynliggjøring av skattepliktig inntekt i fremtidige år, ref NRS (F) kap 2.4 og 3.1. Det sentrale i denne oppgaven er at studentene viser innsikt i kriteriene som skal være oppfylt for balanseføring.

OPPGAVE 4

a)

Kandidaten skal her ta utgangspunkt i rskl § 5-1. Utgangspunktet for vurderingen skal være hvorvidt den aktuelle aksjeposten er anskaffet til varig eie eller bruk.

Investeringer i børsnoterte aksjer vil vanligvis ikke være til varig eie eller bruk. Det er naturlig å klassifisere børsnoterte aksjer som omløpsmidler selv om eieren ikke har intensjon om å realisere aksjene før om noen år, forutsatt at investeringen har et finansielt formål (plassering av overskudds-likviditet). Likviditetsmessig kan en mindre investering i et børsnotert selskap ofte sammenlignes med et bankinnskudd, og det bør ikke være avgjørende om eieren velger å sitte med den samme aksjeposten i noen år i stedet for å bytte den til andre børsnoterte aksjer. Likevel kan det neppe sies å være feil om en legger avgjørende vekt på kriteriet «varig eie eller bruk» og dermed klassifiserer den som anleggsmiddel. Drøftingen er her viktigere enn løsningen. Kandidaten bør trekke fram posten i Holding ASA som eksempel på aksje som er eid i mer enn ett år. Det er enklere å forholde seg til posten Ocean ASA, ettersom denne har vært eid i mindre enn ett år.

Investeringer i andre aksjer må bedømmes konkret. Hvis en aksjepost er av strategisk eller annen ikke-finansiell karakter, er den et anleggsmiddel. Aksjeposter som er vanskelig å omsette, bør normalt betraktes som anleggsmiddel. Ikke-børsnoterte aksjer må derfor normalt klassifiseres som anleggsmidler. Eksempler her er Energy AS, Capital AS og Biotech Ltd.

b)

Hovedregelen for verdivurderingen er laveste verdis prinsipp, jf rskl § 5-2. For markedsbaserte aksjer gjelder virkelig verdi, jf rskl § 5-8 første ledd. Jf også NRS 18 pkt. 9.

Omløpsaksjer som er markedsbaserte skal vurderes til virkelig verdi, jf rskl § 5-8 første ledd og NRS 18 pkt. 9 og 11. Alle de fire kriteriene i bestemmelsen må være oppfylt:

- Klassifisert som omløpsmiddel
- Inngå i en handelsportefølje med henblikk på videresalg
- Omsettes på børs, autorisert markeds plass eller tilsvarende regulert marked i utlandet
- Ha god eierspredning og likviditet

Når det gjelder kriterium nr. 1 vises det til drøftingen under oppgave a).

Når det gjelder kriterium nr. 2 så er det et vilkår at verdipapirene omsettes løpende, dvs at det må være en forholdsmessig kort tidshorison mellom kjøp og forventet salg. Det er intensjonen med anskaffelsen som er avgjørende. Dersom foretaket på anskaffelsestidspunktet har øremerket verdipapiret for videresalg, er kravet oppfylt. Det er ingen konkrete krav til omfanget av handelsporteføljen. I prinsippet kan derfor en enkelt aksje tilfredsstillende kravet til en handelsportefølje.

Kriterium nr 3 og 4 er relativt objektivt konstaterbare.

Omløpsaksjer som ikke er markedsbaserte skal vurderes til laveste verdis prinsipp, jf rskl § 5-2. Dvs laveste av anskaffelseskost inkl kjøpsutgifter (jf rskl § 5-4 første ledd og NRS 18 pkt 7) og virkelig verdi (salgsverdi redusert med salgskostnader). Det tas vanligvis ikke hensyn til salgskostnadene dersom de er uvesentlige. Det kan være utfordrende å finne en pålitelig salgsverdi på ikke-markedsbaserte aksjer.

Kandidaten bør også nevne at porteføljeprinsippet kan anvendes (adgang – ikke plikt) for aksjer som vurderes etter laveste verdis prinsipp. Prinsippet er ulovfestet, men fremgår av forarbeidene til regnskapsloven.

c)

Kjapp Invest AS vil under de gitte forutsetningene benytte laveste verdis prinsipp på alle aksjene, jf rskl §§ 5-2 og 5-8 annet ledd.

For aksjer eid i utenlandske foretak benyttes «sammenslåingsprinsippet», dvs. at en slår sammen aksjeverdien og valutakursen på de aktuelle måletidspunktene.

Aksjepost	Kostpris	Salgsverdi pr 31.12.2015	Laveste verdi pr 31.12.2015	Urealisert tap pr 31.12.2015
Holding ASA	1 490 000	1 922 100	1 490 000	
Energy AS	100 000	135 900	100 000	
Ocean ASA	588 500	487 200	487 200	101 300
Biotech Ltd	*) 1 380 000	□) 1 419 000	1 380 000	
Capital AS	200 000	161 100	161 100	38 900
Sum			3 618 300	150 200

*) Kostpris = kr (120.000 * 11,50) = kr 1.380.000

□) Salgsverdi = kr (110.000 * 12,90) = kr 1.419.000

En meget god besvarelse nevner at det ikke er nødvendig å tapsføre de urealiserte tapene dersom porteføljeprinsippet velges. I så fall øker balanseverdien på aksjeporteføljen pr 31.12.2015 med tilsvarende beløp.

OPPGAVE 5

a)

Råvarer

Relevante henvisninger er her

regnskl § 5-2 – laveste verdis prinsipp

regnskl § 5-4 (1) – definisjon av anskaffelseskost

regnskl § 5-5 – tilordning ved bruk av FIFO

NRS 8 pkt. 4.4.1.1 – bruk av gjenanskaffelseskost

Når det er stor usikkerhet omkring beregningen av virkelig verdi, kan gjenanskaffelseskost benyttes som en praktisk tilnærming til virkelig verdi for råvarer. Gjenanskaffelseskost er her lavere enn FIFO anskaffelseskost pga synkende valutakurs. Verdien kan beregnes slik:

$$480 \text{ kvm a Euro } 72 \text{ a kr } 8,20 = \underline{283.400}$$

Handelsvarer

Relevante henvisninger er her

regnskl § 5-2 – laveste verdis prinsipp

regnskl § 5-4 (1) – definisjon av anskaffelseskost

regnskl § 5-5 – tilordning ved bruk av FIFO

NRS 8 pkt. 4.4.1.4, jf NRS 1 pkt 3.2 – definisjon av virkelig verdi

Virkelig verdi er estimert salgsverdi etter fradrag for beregnede nødvendige utgifter for gjennomføring av salget. Faste kostnader, f eks faste lagrings- og administrasjonsutgifter, anses ikke som nødvendige utgifter for gjennomføring av salget.

Kurante varer	410.000
Ukurante varer (60.000 – 12.000)	<u>48.000</u>
Sum varelagerverdi	<u>458.000</u>

Varer i arbeid

Relevante henvisninger er her

regnskl § 5-2 – laveste verdis prinsipp

regnskl § 5-4 (2) – definisjon av anskaffelseskost

NRS 8 pkt. 4.4.1.4, jf NRS 1 pkt 3.2 – definisjon av tilvirkningskost

Små foretak kan velge å vurdere varer i arbeid til variable tilvirkningskost, mens hovedregelen er full tilvirkningskost. Ettersom bedriften benytter full tilvirkningskost, blir unntaksregelen uaktuell.

$$\text{Varelagerverdi } (110.000 * 1,28) = \underline{140.800}$$

b)

Regnskapet påvirkes slik:

Salgsinntekt produksjonsvarer	6.750.000	
Salgsinntekt handelsvarer	2.198.000	
Beholdningsendring varer i arbeid	-19.200	(reduksjon varer i arbeid)
Varekjøp råvarer	-1.961.600	(1.970.000 + 275.000 – 283.400)
Varekjøp handelsvarer	-1.102.000	(1.170.000 + 390.000 – 458.000)
Lønnskostnader produksjon	-1.654.000	
Andre lønnskostnader	-1.220.000	
.....		
Årsresultat før skatt	869.200	

Eksamen i Årsregnskap/God regnskapsskikk desember 2016

<u>Balanse</u>	<u>2015</u>	<u>2016</u>
Varelager råvarer	275.000	283.400
Varelager handelsvarer	390.000	458.000
Varer i arbeid	160.000	140.800
.....		